

DZIENNIK POMORSKI

Przedpłata:

W ekspedycji miesięcznie	1,65 zł.
Z odnowieniem miesięcznie	1,75 zł.
W agencjach miesięcznie	1,75 zł.
Przez pocztę już z odnowieniem	1,98 zł.

Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkod w zakładaniu, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagać się udostępnionych numerów.

Kadkacja i Administracja: Chojnice, ul. Człuchowska 13.

Posadowa konto czekowa 201.032.
Konto bankowe: Bank Powiatowy Chojnice.
Miejska Kasa Oszczędności, Chojnice.
Tel. 44. Adres telegr. „Dziennik Pomorski”, Skryt. poczt. 33

Główny redaktor: Dyonizy Kowalski.

Chojnice, wtorek 22 lipca 1924 r.

Ogłoszenia:

Ogłoszenia na stronach 6-14 od wiersza piąty lub jego miejsce 6 groszy — Rekl. za tekst wiersz 3-14. 12 groszy — Ogłoszenia skomplikowane z zastrzeżeniem miejsca oraz z nieczytalnym rękopisem przy każdym poszczególnym wypadku 20%, nadwyżki. Ogłoszenia z innych krajów płatne tylko w walucie tychże. Za terminowy druk ogłoszeń administracja nie odpowiada.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Polska na morzu.

Wszystkie państwa współczesne muszą mieć wyjście na morze, jeżeli pragną mieć zabezpieczoną przyszłość i rozwój. Bogactwo kraju oparte jest bowiem w obecnym czasie nie tylko o bogactwa krajowe, o urodzajną ziemię, ale o wywóz i przywóz. Bez jednego i drugiego nie może być należytego rozwoju przemysłu. Kraje są pod względem gospodarczym tak ze sobą związane, że jeden bez drugiego żyć nie może. Jeden jest bowiem za bardzo uprzemysłowiony i musi sprowadzać z drugiego węgiel, żelazo i inne minerały, a przedewszystkiem żywność, drugi jest za mało uprzemysłowiony, a ma za to za wiele żywności, jak na przykład nasza Polska, która musi wywozić, ażeby za to uzyskać surowce lub fabrykaty przemysłowe dla własnej potrzeby. Z wywozem i przywozem związanym jest jak najściślej dobrobyt narodu, bo gdy kraj za wiele dowozi, a za mało wywozi, ogolaca się z pieniędzy i pieniądze jego traci na wartości, chociażby posiadał pod ziemią i na ziemi nie zmierne bogactwa.

A do wywozu i przywozu jest potrzebna wodna morska droga, ponieważ koleje na to nie tylko nie wystarczają, ale w razie zatargów mogą ułatwić nawet najzłoty wojenny. Bogactwo kraju powtarzamy, bez morza nie może się obecnie obejść. Tak samo i potęga kraju bez morza się obejść nie może. Morze dla kraju to płuca jego, w które kraj wchłania swe zdrowie, a tem samem swą radość do życia i do rozwoju. Zgubną Polskę z przed 150 lat był również brak interesu dla morza. Nie interesowaliśmy się tem, co się za morzami dzieje i tem samem poczuliśmy chorobę na wiadomość starczy jako państwo.

„Dziękujemy” zatem Bogu, że odzyskawszy Polskę, odzyskałyśmy równocześnie dostęp do morza przez nasze Pomorze. Nauczymy się je teraz inaczej szanować, bo gdybyśmy i tym razem popadli w grzechy średniowiecza, nie byłoby dla nas ratunku. Morze powinno się stać dla nas jednym z głównych środków naszego rozmachu narodowego, powinno być dla nas jednym ze źródeł potęgi naszego rozwoju przemysłowego i handlowego, powinno się stać zatem jednym z głównych motorów, pędzących naszą Polskę w kierunku rozwoju kulturalnego i zdrowia moralnego narodu naszego.

I dla tego radować się powinniśmy, że rząd polski myśli o zabezpieczeniu naszego morza, że myśli o umocnieniu jego wybrzeży. Oto pokróćce donosiliśmy o planie, który admirał Porębski przedłożył komisji sejmowej w celu powolnego rozbudowywania naszej potęgi morskiej. Plany są dwa, dostosowane do naszej chwilowej biedy skarbowej. Jeden z tych planów jest konieczny, niecierpiący zwłoki, drugi rozłożony jest na przeciąg dwunastu lat. Pierwszy plan obliczony jest na 60, drugi na 600 milionów złotych.

Pierwszy plan wymaga, aby w najbliższych 4 latach zabezpieczyć Gdynię, gdzie ma powstać port wojenny. Oprócz tego należy zakupić co najmniej 6 łodzi podwodnych, statek na ropę, statek warsztatowy, a zarazem uzbroić i zaopatrzyć istniejące już jednostki flotowe tzn.: 6 torpedowców, 3 kanonierki, 4 statki pomocnicze. Koszty potrzebne na pokrycie wydatków, obliczone są łącznie na 60 milionów złotych (15 milionów rocznie).

Drugi plan powiada: należy flotę naszą uczynić dość odporną i silną, a zarazem zdolną do obrony całego wybrzeża i zabezpieczenia komunikacji (np. z Szwecją) na wypadek wojny. W tym celu trzeba zakupić: 8 lekkie krążowniki, 8 kr. nrtorpedowców, 12 torpedowców, 12 łodzi podwodnych i kilkanaście torpe-

dowych łodzi motorowych. Każdy widzi, że są to jednostki obronne. Zakup i zbudowanie takiej floty obliczone jest na 12 lat kosztem 600 milionów złotych (50 milionów rocznie).

Na razie zażądano tyle, ponieważ nasz skarb państwowy większych wydatków przewidzieć na razie nie może. Ale programem powyższym Polska po raz pierwszy w historii istnienia swego weszła na tory polityki morskiej. Zaczyna obok polityki lądowej prowadzić politykę morską, zaczyna wychodzić na morze, zaczyna pojmować znaczenie morza dla wychowywania narodu w kierunku gospodarczym, dla potęgi i przyszłości Polski.

Spodziewać się należy, że Sejm nasz stanie na odpowiednim poziomie i że sprawę budowy przyszłej floty morskiej potraktuje z równą powagą i zrozumieniem rzeczy, jak ostatnio sprawę naszych Kiszów Wschodnich. Wtedy będziemy wiedzieli, że naród przychodzi do zdrowia, że wychodzi ze skorupy swego pniaństwa partyjnego i że wchodzi na szeroką drogę należytego pojmowania interesów państwowych, która wiedzie do zabezpieczenia nam przyszłości pełnej zdrowia narodowego.

Łajdactwa niemieckie.

W miejscowości Jezutki na Mazurach kazał nauczyciel Heyse bić się dwóm chłopcom wzajemnie po twarzy za karę za to, że w czasie paury rozmawiali ze sobą po polsku, a gdy zauważył, że się bili tylko pozornie, zaczął ich bić po gołych nogach, ażeby ich zniewolić, by się bili silniej.

Sprawy polityczne

na podstawie otrzymanych telegramów.

Widmo Matteotti'ego.

Wrogowie rządu rozgłaszają, jakoby rząd włoski kazał zwłoki Matteotti'ego potajemnie pochować, ażeby ochraniać oskarżonych, że nie można ich skazywać na śmierć, skoro niema dowodów, co oni z Matteottim zrobili. Oto władze włoskie zaprzeczają wiadomości, jakoby zwłoki Matteotti'ego zostały ukryte. Sędzia śledczy stwierdził, że nieprawdą jest, jakoby z początku nie było zamiaru zamordowania Matteotti'ego. Matteotti'ego Dumini zamordował sztyltem i ranił go już, zanim został wrzucony do samochodu. Zaś w samochodzie został sztyltem dobity.

Wgląd po za kulisy.

Pieniężnikowe posiedzenia angielskiej Izby deputowanych pozwoliło spojrzeć po za kulisy mającej się obecnie odbywać konferencji międzysojuszniczej w Londynie. Cały parlament angielski wypowiedział się w tej sprawie przez przywódców trzech party, z których parlament angielski się składa. Prezes liberalów Asquith oświadczył, że należy dążyć, ażeby doszło do porozumienia przedewszystkiem pomiędzy Anglią a Francją, ale równocześnie należy dążyć do tego, ażeby dalsze zatargi z Niemcami rozstrzygała Liga Narodów. Niemcy muszą być dopuszczone do Ligi Narodów, oraz posiadać swego przedstawiciela w Radzie Ligi.

Prezes konserwatystów Baldwin, prezes ministrów poprzedniego rządu, nie mówił nic o Lidze Narodów i o wstąpieniu Niemców do niej, za to apelował do Niemców, ażeby się zgodzili na przyjęcie płatności długów według recepty Davesa. Za to otrzymają Niemcy znaną pożyczkę, wynoszącą 800 milionów mk, która im pozwoli odbudować znowu przemysł, który będzie mógł konkurować z przemysłem angielskim.

Trzeci mówca Maconald był znowu zatem, ażeby przedewszystkiem rozpatrzyć, czy plan Davesa nie narusza czasem pod pewnym względem Traktatu wersalskiego. Następnie oświadczył, że Anglia zażąda stanowczo na konferencji, ażeby delegat amerykański w Komisji odszkodowawczej miał prawo rozstrzygające we wszelkich spornych sprawach. Dalej musi przejść uchwała, że nie tylko Francja jest od Niemiec zagrożona, ale wszyscy sojusznicy, a zatem nie może być mowy o jakiejś wyjątkowej ugodzie jedynie pomiędzy Anglią i Francją przeciw Niemcom.

Takie oto stanowisko zajął parlament angielski w obec przyszłej konferencji, jeżeli zaś Maconald się

przy nim ugrze, to z całej konferencji nie wyniknie, ponieważ Francja na to się najprawdopodobniej nie zgodzi, ażeby Amerykanin był piątym członkiem równo-uprawnionym w Komisji Odszkodowań, bo wówczas Francja z Belgją przestałyby mieć główny głos i o drudzy mogliby ich przegłosować we wszystkich sprawach, i zażądać od Francji oddania sprawy Lidze Narodów, wycofania wojsk itd.

Pomnijmy na przeszłość.

Podczas odsłonięcia pomnika za poległych w mieście Boulogne wygłosił marszałek Foch mowę, w której pomiędzy innemi powiedział. „Naród, którego ogarnia niepewność z powodu zbyt powolnych kroków, jakimi idzie ku nam pokój, powinien spojrzeć w przeszłość. Wtedy zrozumie, dla jakich celów my walczyliśmy. Oto narody chwytają za broń z wielkich i szlachetnych pobudek, ażeby swymi wysiłkami okupić wolność i swobody. Żadne ofiary nie były im za wielkie. I dla tego powinniśmy słuchać głosu umarłych. Oni nam powiedzą, że musimy zdecydowaną jednością utrzymać pokój, sprawiedliwy pokój, ale też taki pokój, który będzie dostateczną zapłatą za morze przelanej krwi.

Tak mówił marszałek Foch, a z tego wynika, że Francuzi nie chcą wojny, ale też nie dopuszczają, ażeby ich Niemcy w czemkolwiek pokrzywdzili.

Czy niemiecko-masońska robota?

Z Brazylii nadchodzą coraz gorsze wiadomości, ale że ze strony rządu brazylijskiego są inne wiadomości, które głoszą, jakoby powstanie w Brazylii już zostało stłumione, więc niewiedzieć, co tu sądzić. Obecnie rozchodzą się wiadomości, że jest w tem wszystkiem niemiecko-masońska robota. Rozpowszechniane są bowiem wiadomości, jakoby winowajczynią była tu tak zwana wojskowa misja francuska, od której wojska brazylijskie nie chcą nadal przyjmować nauki wojskowej. Równocześnie same niemieckie gazety szerzą wiadomość, jakoby jakaś niemiecka brigada przyłączyła się do powstańców. Wywiera to wrażenie, jakoby w całym tem powstaniu była istotnie intryga niemiecko-masońska, której należy na tem, ażeby wpływy Francji z Brazylii zgnieść.

Obecnie rozsiwaną bywa wiadomość, że powstańcy w samem Sao Paulo liczą 34 tys. wojsk, gdy tymczasem wojska rządowe liczą razem jakoby tylko 24 tysiące. Powstańcy są zapetrzeni w karabiny maszynowe, tanki, aeroplany i bogaty zapas prochu. Zabitych ma być pono 3000, a rannych jest tylu, że cały wielki hotel Esplanade, zamieniony na szpital, jest nimi przepełniony od dołu do góry.

Wiadomości te będą — o ile nie są zmyślone — najokropniej przesadzane.

Jaką ma być Francja?

Prezes ministrów francuskich Herriot wygłosił mowę na uczcie, wydanej przez komitet narodowy radców handlu zagranicznego na cześć ministra skarbu Clementela. W tej mowie użył minister Herriot takich słów: „Naszym celem jest uczynić Francję najsilniejszą przez potęgę jej promieniowania, aby przybywała ona pierwszą wszędzie i zawsze”.

Znaczy to, że Francja ma stać na czele narodów pod względem oświaty, kultury i wszelkiego ludzkiego postępu i pod tym względem ma ludzkości przodować.

Jugosławja a Rosja

W zeszły wtorek przyjmował serbski minister spraw zagranicznych Ninczicz dziennikarzy wiedeńskich, którym powiedział, że na razie niema mowy o nawiązaniu przyjaznych stosunków z Rosją ze względu na komunistyczną agitację, którą Rosja uprawia, a którą Jugosławja tępić będzie z całą bezwzględnością. Na zapytanie, czy Jugosławja zrobiła w razie wojny Rosji z Rumunją, oświadczył minister, że o wojny niema mowy, ale gdyby wybuchła, wówczas Serbia trzymałaby się od wojny jak najdalej.

Anglia a konferencja londyńska.

Rząd angielski postanowił jak słyhać domagać się od sojuszników bezwarunkowego załatwienia sprawy odszkodowań niemieckich. Ażeby przyjęcie odszkodowań ułatwić, postanowiono sprawy bezpieczeństwa granic i uregulowanie międzysojuszniczych długów odłożyć. Ochodzi przedewszystkiem o to, ażeby bankierzy angielscy i amerykańscy mogli udzielić 40 milionów funtów szterlingów pożyczki.

Kurs polskiej marki

z dnia 19 VII. 1924.

Gdańsk:	1 dolar = 5,21—5,23 złotych
	100 dolar = 109 guld. gd.
Warszawa:	1 dolar = 5,21 złotych
	1 gd. gul. = 0,91 1/2 złotych
Marki rentowe =	1,26 złotych

Brennabor woziki
sportowe do składania
Spłata na raty Ceny bezkonkurencyjne
T. A. Frankowski, Chojnice
Dworcowa

Kupujemy każdą ilość
malin
świętojanek
i wiśni
w małych i większych ilościach.
Kupcom, którzy się zobowiążą nam dostarczyć
w większej ilości, jesteśmy gotowi stosowne
naczynia do tego dostarczyć.
A. Kaźmierski i Ska.
Wytwórnia win w Chojnicach.

Ziemianki i właścicieleki ogrodów
miasta i powiatu
odstawiajcie
od lipca płody wszelkie do
Hurtowni kolonjalnej
A. J. Jeleniewski następcą
K. Guzalcki Rynek 6.
Zarazem paniom miasta polecamy
interes ten do zakupu masła
warzyw i t. d.
Zarząd byłej spółdzielni Ziemiańskiej.

KARTONY
w wszystkich
wielkościach
poleca
Księgarnia
Dziennika Pomorskiego

Reforma rolna
będzie dopiero aktualną, skoro wykupimy te grunta i posiadłości, które na wykupienie i kupno czekają.
Webec tego poleca
ODDZIAŁ I.: wielką ilość nieruchomości, wszelkiego rodzaju, majątki ziemskie, gospodarstwa, zagrody, goścince, domostwa połączone z przedsiębiorstwami handlowymi i przemysłowymi w większych i mniejszych miastach, fabryki, młyny, cegielnie, tartaki, młeczarnie, wile i t. d., w cenie od 2000 do 1000000 złotych. Dla kupujących pośrednictwo bezpłatne. Przyjmuje się dalsze zlecenia na kupno, sprzedaż lub zamianę nieruchomości wszelkiego rodzaju w Polsce, Niemczech i Gdańsku.
ODDZIAŁ II.: poleca się przy kupnie, sprzedaży, regulacji i inkasowaniu hipotek, depozytów, akcji, pretensji i t. d. dla dłużników i wierzycieli.
ODDZIAŁ III.: przeprowadza parcelację majątków ziemskich w Polsce.
Proszę zażądać bezpl. przesłania odpowiednich prospektów
EDMUND SUWAŁSKI, bankowiec Bydgoszcz
ul. Sniadeckich nr. 2. Telefon nr. 590.
Przedstawicielom z dobrymi referencjami oddam na poszczególne obwoły zastępstwo pod korzystnymi warunkami.

Klinika lalek.
Wielki wybór w częściach składowych dla lalek,
w lalkach chińskich, perukach, siatkach, warkoczach.
Fabrykacje z włosów i t. p.
Bytomski. Klinika lalek
Dworcowa 15 a. Bydgoszcz, Dworcowa 15 a
Kupuję także wyczesane włosy.

Nieźródlna domieszka do kawy
GLEBA
z podkową
Kto raz spróbuje, innej używać nie będzie.
Przemysł czysto polski
Sp. Ziemiańska Producentów Cykorji
we WŁOCŁAWKU.

Polecam
Benzynę
olej cylindrowy
gazowy, maszynowy
samochodowy, tłuszcz
maszynowy do konewek
tłuszcz na wozy, pasy za-
pedowe skorzone, z włosie-
nicy wielbł. i przybory
do młynów i go-
— rzeln. —
Benzol

Richard Gehrke
Centrala samochodów
CHOJNICE, Człuchowska. Tel. Nr. 108.

Założ. 1911 **C. B. „EXPRESS“** Założ. 1911
Bydgoszcz
Główne biuro—Jagiellońska 70 Tel. 665, 799, 800
Hurtownia gazet i biuro ogłoszeń
poleca
w abonamencie i pojedynczych egzemplarzach
gazety
czasopisma
pisma sportowe
pisma fachowe
żurnale
krajowe i zagraniczne.

Dom Komisowo-Handlowy
CHOJNICE, Młyńska 17
sprzedaje, kupuje i przyjmuje w komis
nowe i używane kompletne pokoje jak:
Jadalnie, sypialnie, gabinety męskie, salony i oddzielne meble, obrazy, lustra, kanapy, leżanki, materace, dywany, kilimy, sztychy, biżuterje, porcelany, szkła, kryształ, maszyny do szycia i pisania, kotły i wanny do prania i kąpieli, garnki, kompl. ubrania męskie i dziecięce, osobne marynarki, surduty, żakiety, litewki, bluzki i spodnie do pracy, kamizelki, kapelusze, suknie i bluzki damskie i dziecięce, bieliznę, obuwie, a tyki, oraz wszelkiego rodzaju innych rzeczy.

Od dnia 1. sierpnia br. potrzebna
wykwalifikowana
kucharka
do stołowni oficerskiej I, 66 p. p.
w Chojnicach.
Zgłoszenia przyjmuje codziennie od godz. 12. do 2.
i od 5. do 7. oficer kasynowy w kasynie oficerskim
(koszary).
Zarząd kasyna
Łakomiak, por.

Baczność!
Polecam
gotowe
CHOLEWKI
różnego rodzaju oraz przyjmuję do odszycia wszelkie zamówienia, wykonuję szybko i solidnie.
Z. Frydrych
Plac Jerzego Nr. 1.

Fuzja Browning
kal. 12
mało używany w dobrym stanie utrzymany za 300 zł. ma na sprzedaż
Dr. Neumann
Gdańska 23.

Fabryka Cukierków „Marja“
poleca się jako najkorzystniejsze źródło dla zakupu karmelków
CHOJNICE, Angowicka 30.

Polecam
dobry suchy
torf
ctr. 90 gr. z dostarczeniem w dom.
Smeja
Dworcowa 25.

Mam na sprzedaż większą ilość **dobrze wypalonej**
cegły
I. II. III. kl.
Zamieniam cegłę na drzewo opałowe i węgiel.
Józef Lipski, cegielnia
Kęsa przy ŁĘGU powiat Chojnice.

Starsza uczciwa
dziewczyna
potrzebna do pracy domowej
Zgłoszenia po godzinie 6 wieczorem
Cegianiana 31 prawy parter.

Dobra
posługaczka
zaraz potrzebna.
Zgłoszenia
Borzyszkowska,
Człuchowska 13.

Różnego rodzaju
bengalskie ognie
poleca
drogerja **K. Żaka**
obok magistratu.

Pakuley jutowe
centnar 1000
Chojnice 17 zł.
T. A. Frankowski
Chojnice Dworcowa.

Polecam się jako
dobra krawcowa
Wykonuje
konfekcję damską
dziecięcą i bieliznę.
Wykonuje pracę tylko po za domem
Angowicka 32 parter.

Stare używane
DRZWI
i plece kafłowe
ma na sprzedaż
Gdańska 32.

Sypialnia
dębowa nieomal nowa
jest na sprzedaż
ul. Gockowskiego nr. 6.

Pokoju meblowanego,
z dosyć wygodnym wchodem poszukuje się od 1 go sierpnia br. Zgłoszenia przyjmuje Ekspedycja „Dziennika Pomorskiego“.

Poszukuję
dziewczyny
początkującej do szycia poduszek
Z. A. Frankowski
Chojnice Dworcowa.

Porządna
dziewczyna
która umie gotować
potrzebna od 1 go sierpnia.
Warszawska 13 parter.

Dziewczynę
do kuchni
najchętniej ze wsi poszukuje
Hotel Engel.

Inieomal nowa kosiarka
korzystnie na sprzedaż.
Gdzie wskaże ekspedycja.